

Війна негативно вплинула на загальний стан готельного та ресторанного господарства України, призвівши до зменшення кількості суб'єктів господарювання, а також зменшення кількості наданих послуг. Значна кількість закладів опинилася в зоні бойових дій, що змусило їх або релокуватися, або повністю припинити роботу. Втім, попри всі ці виклики, галузь демонструє витривалість і поступове відновлення.

Список використаних джерел:

1. Антонюк Т., Паралюш М. Встояти під час війни: як працюють готелі України. Commercial Property. 21.07.2022. URL: <https://commercialproperty.ua/analitics/vstoyati-pid-chas-viyni-yak-pratsyuyut-goteli-ukraini/> (дата звернення: 9.04.2025).
2. Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2010–2022): Економічна статистика. Державна служба статистики України. 2024. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm (дата звернення: 9.04.2025).
3. Ракша Л. Як змінився ресторанний ринок України. Підсумки 2024 року від Poster. URL: <https://joinposter.com/ua/blog/management/pidsumky-2024-roku-vid-poster> (дата звернення: 9.04.2025).

Грибенко М. В.,
здобувач вищої освіти,
Науковий керівник: **к.е.н. доцент Кочума І. Ю.**
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ЕКОСТЕЖКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ РЕСУРС ПАРКІВ І ЗАПОВІДНИКІВ УКРАЇНИ

В умовах російсько-української війни і повоєнного відновлення України актуальним питанням є ефективне використання природно-кліматичних рекреаційних ресурсів. На території України знаходиться понад 50 національних природних парків, 5 біосферних заповідників, 19 природних заповідників та 3000 об'єктів природно-заповідного фонду. Вони створюють чудові можливості для розвитку екотуризму, серед яких все більшої популярності набувають екостежки. Вони дають змогу туристам досліджувати природні ландшафти, екосистеми та культурні пам'ятки, з мінімальним впливом на довкілля.

Розрізняють такі види екостежок [1]:

- пішохідні – найпоширеніші, включають маршрути через ліси, заповідники, гори та узбережжя;
- велосипедні – спеціально обладнані траси для вело туристів;

- кінні – розраховані на екотури верхи на конях;
- водні – маршрути по річках, озерах та болотах (байдаркові, каякові сплави).

В таблиці 1 представлено кількість екостежок та їх приналежність до об'єктів природно-заповідного фонду.

Таблиця 1 – Перелік доступних екостежок

Назва об'єкту	Область	Кількість стежок
Галицький національний природний парк	Івано-Франківська	4 еколого-пізнавальні стежки
Кременецький ботанічний сад	Тернопільська	2 екостежки
Національний природний парк "Гуцульщина"	Івано-Франківська	9 еколого-освітніх стежок
Національний природний парк "Вижницький"	Чернівецька	4 екологічні стежки
Національний природний парк "Дермансько-Острозький"	Рівненська	2 екологічні стежки
Національний природний парк "Кременецькі гори"	Тернопільська	2 екологічні стежки
Національний природний парк "Північне Поділля"	Львівська	1 еколого-освітня стежка
Національний природний парк "Синевир"	Закарпатська	3 еко-стежки
Національний природний парк "Сколівські Бескиди"	Львівська	2 еколого-пізнавальні стежки
Природний заповідник "Михайлівська цілина"	Сумська	2 еко-стежки

складено автором на основі [2]

Загалом на 23.05.23 р. серед об'єктів природно-заповідного фонду: доступні для відвідування - 19, частково обмежено для доступу - 27, тимчасово закрито - 15 і окуповано - 20. Сайти окремих доступних ПЗО не працюють, тому неможливо об'єктивно визначити кількість екостежок, які на сьогодні можна запропонувати відвідувачам.

Екостежки – це відмінний спосіб поєднати відпочинок на природі з пізнанням та збереженням екологічного балансу, що обумовлено особливостями екостежок:

- екологічність (прокладаються з урахуванням мінімального впливу на природу);
- інформаційна цінність (часто обладнані стендами, що розповідають про флору, фауну, геологічні особливості, історію місцевості);
- доступність (можуть бути призначені для різних рівнів фізичної підготовки (легкі прогулянкові маршрути, середньої складності або складні гірські маршрути);
- освітня функція (використовуються для проведення екскурсій, занять із екології та природознавства).

Попри війну, екотуризм залишається важливим для психологічного відпочинку та підтримки економіки туристичних регіонів. Головне – ретельно планувати маршрут і дотримуватися заходів безпеки.

Регіони, де екотуризм є відносно безпечним (за умови перевірки ситуації):

- Карпати (Закарпаття, Івано-Франківщина, Львівщина);
- Поділля (Хмельниччина, Вінниччина, Тернопільщина);
- Центральна Україна (Черкащина, Київщина, Полтавщина);

Основними умовами для безпечної подорожі екостежками під час війни є:

1. перевірка офіційної інформації (місцевих адміністрацій, національних парків та ДСНС) щодо безпеки маршруту;

2. уникнення потенційно небезпечних територій (насамперед тих, що перебували під окупацією або знаходять неподалік до лінії бойового зіткнення);

3. дотримання затвердженого маршруту – уникати несанкціонованих стежок, які можуть бути замінованими;

4. наявність засобів зв'язку та документів, а також базових речей для екстрених ситуацій (аптечка, павербанк, вода).

Привабливість екостежок як видів еко-турів зростатиме і надалі. Їх розвиток є необхідною умовою відродження вітчизняної туристичної галузі.

Список використаних джерел:

1. Організаційні механізми створення та функціонування екологічних стежок : Монографія / Т.М. Микитин, С.М. Остапчук, Н.О. Машта, А.В. Прокопчук (під заг. ред. Микитина Т.М.). – Рівне: Волин. обереги, 2018. – 182 с.

2. Офіційний сайт «Природно-заповідний фонд України». URL: <https://wownature.in.ua/> (дата звернення 11.03.25)

Джумурат В. М.
аспірант

*Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У контексті дії правового режиму воєнного стану проблема адекватного регулювання туристичної діяльності супроводжується серйозними обмеженнями щодо свободи пересування, доступу до територій та іншими ризиками, які безпосередньо впливають на функціонування туристичного потенціалу України. У кризових умовах ресурсні можливості туристичного потенціалу підпадають під вплив багаточисельних явищ та є феноменом теперішнього часу, в якому безпека господарюючих суб'єктів галузі має першочергове значення в національній безпеці держави, а невідповідність правового інструментарію щодо регулювання розвитку туристичних